Број 85. У Новом Саду, у четвртак 19. априла (2. маја) 1912 Година XLVII

Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију за све остале земље на четврт године 10 круна.

Запредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА" ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Синод

Почетком маја биће и опет синодска седница. Та се синодска седница састаје на основу синодског статута. Синод је једини, који признаје ново чадо своје, иначе то чадо нико други не признаје као законито. Народ га сматра за незаконито чадо, које је постало у незаконитом загрљају синода и грофа Куена Хедерварског, чему недостаје благослов народа.

У осталом то чадо не признаје ни угарска влада, није га признавао много ни гроф Хедерварски. Он је хтео да синодски статут призна народ српски и да му се покорава, а влада да ради и покрај синодског статута шта хоће. Још пре пола године дана бирао је синод епископа будимског, а тај избор лебди по зраку и чека милост угарске владе. Кажу, да неће ни наћи милости. Угарска влада дала је синоду само права према српском народу и српској православној цркви, а оно право, што га је синод требао да ужива према влади, то је право остало синоду само на папиру. Синод се преварио, кад је мислио, да ће он постати главни у автономији. И то се преварио већ на првом кораку. Наш је народ унапред знао, да ће тако бити. Знао је, да влада од свога напустити неће, него да се ради само на томе, да народ буде одгуран у својој автономији у буџак, па да само плаћа и ћути.

Синод, који би хтео да има проширену власт у автономији, састајаће се неко време чешће, бар свако пола године. Знаћемо да се састаје, а није нам слободно да дознамо, какав је програм његових седница. То се строго таји. И о његовим седницама неће излазити извештаји. Све ће то бити тајно, као код венецијанских судова. Једино што чланови архијерејског синода неће долазити под маскама. Тек ће се одједаред видети, да је над овом или оном установом нашом изведена тешка пресуда. Бар ће се то покушати. Али народ српски неће дозволити да од Сремских Карловаца направе средњевековне Млетке, а од патријарха Лукијана дужда.

Када је патријарх Лукијан потрчао да изведе у синоду ону аристократску средњевековну установу, он је заборавио, да је ушао у руке ужег синодског савета, који ће да рукује њиме, да управља њиме и да му суди. Тежак му је био народ, а ако га Бог иоле дуже поживи, вероватно ће још причати, како ће му бити у суду његове браће у Христу. И вероватно ће завапити: Народе, где си?! Но он је пристао на све то.

Што се народа нашег тиче, он стрепи од овог састанка синода, као што ће стрепити од сваког састанка синода, док се ствар друкчије не уреди. У старије доба постојала је пословица: кад се владари састају, онда народи кукају. Запазио је, да му ти састанци нису донели никада никаква добра. У нашем народу није још постала пословица: када се синод карловачке митрополије састаје, онда народ карловачке митрополије стрепи. Није постала, али ће постати. Видели смо шта је било кад се синод састао за време прошлог српског народног црквеног сабора. У највећој тајности радио је и радио, и тек после много месеци дознало се, на чему је радио, па на крају и шта је урадио. Двадесети век не трпи те буџаклијске послове у опште. А већ што је синод урадио, знамо.

Патријарх Лукијан обећао је у првом свом патријарашком говору у цркви, да ће он у питањима где се разилази од већине народа, гледати да та питања реши споразумно и договорно с народом. А народ није ни сањао, кад је он решавас та питања у синоду. И решио их је потпуно једнострано, неправедно и незаконито. Тиме је изазвао у цркви и автономији буру, која скоро лећи неће.

Они, који су донели јединствени статут добили су маха. Састајаће се два пута годишње. И без сумње ће изабрати за помоћнике своје, по синодском статуту, саме гавранове, познате противнике сваког народног права, који држе да је народ само зато ту, да буде стадо, које треба пастири његови само да шишају и музу. Ту ће онда бити невиђена надметања. Све те чанколизе удешаваће ствари тако, да им буде што више власти и прихода. Мислиће дан ноћ до првог синода, шта ће да смисле у започетом правцу новога, и како ће народ да вргну под жезло.

Ми добро видимо шта се све спрема, и дужност нам је да кажемо само толико: Извол'те припазити! Српска црква и народ српски у карловачкој митрополији, неће бити ничије тркалиште. Гледајте шта ћете са синодским статутом? Он треба да нестане што пре, јер је већ и до сад и сувише јасно проговорио глас народа. Ако и не верујете у то, да је глас народа глас сина Божијег, и народ не верује више ни у кога па ма то ко био, до ли у Бога једнога, и верује да се може и најмањи прославити својим добрим делима, а и највећи постидити својим злим делима. И народ српски зна у коме веку данас живи, и неће дозволити никоме, да му сарањује његова права, па још незаконитим начином. Српски народ је питом, али га не треба довести у очајање. Према глави, свакога по глави.

Хајдуци у автономији.

(Реч-две о самосталско-алмажанском саборском одбору).

Јест, хајдуци автономни то су они у саборском одбору, јер како они решавају, слаб је и тај назив.

Кад им се какав присталица притужи *непосредно*, они одмах решавају и *без списа* и без констатирања на основу списа, да је притужба оправдана. Они решавају шта више и на основу брзојава. Тако је било са лаћарачком општином. О том је било речи, а биће још, а сад ћемо да прикажемо једну другу ствар и поступак саб. одбора у тој ствари. Тиче се то *мартиначке* општине. Милан Стефановић, прозвани Клипан и Јован Микић (самозвани перовођа), притужили су се непосредно саб. одбору против архид. админ. одбора, да неће да направи реда у мартиначкој црквн. општини. И саб. одбор место да изиште извештај од адм. одбора и увери се

ПОДЛИСТАК.

ВРАЧАРА.

— MAURICE ROLAND. —

Јованка Алингем била је чувена врачара. Није постојало длана, из чијих замршених, испрекрштаних жилица није она прорекла сваком човеку судбину.

Шест сати је. Врачара са оборeном главом шета по меки ћилими своје богате одаје горе-доле. Неко закуца тихо на врати и појави се лепа, млада, висока жена, бојажљиво.

— Ви сте?...

— Врачара? — Да.

— Хоћете ли ме примити?

— Ја примам од једанаест до пола шест, — а сада је већ прошло шест. Закаснили сте. До данас нисам чинила изузетка.

— Дакле ме терате? — примети млада жена тужно и молећиво.

— Не. Са вама ћу учинити изузетак

— Нека вас Бог благослови. Једном ћете валда дознати, какву сте ми велику услугу учинили.

Јованка Алингемова заврте главом:

— Морам признати, да ме занимате, што је код мене реткост. Уверена сам, да је ваша туга искрена и велика.

— Откуда знате то? — упита млада жена изненађено.

Врачара приклони врата и обрне кључ.

— Зар вам то тако чудно изгледа од мене? — одговори са осмехом; затим приђе једном малом, зеленом столу. На столу је била лампа, а поред њега две столице. Млада је жена још увек стајала

— Управо, не знам ни где, ни како да почнем..

— Ту нема почетка — прекине је врачара — ваша се боља зове: љубав.

— Гошћа и нехотице устукне натраг и поче се нервозно смејати:

— Љубав је за вас јелте, најсигурнија основа, на којој се може зидати? Овим трагом свакако нађете на све беде ваших посетилаца?

Врачара мирно одговори:

— Моји посетиоци се зацело не би радовали да им искључим љубав из живота. Сви се с њоме слажу и ако знамо, да је то најљући отров у животу

Жена обори главу:

— Знам. И моје је срце пакленом ватром спржила.

Врачара уздахне:

— Нисмо паметније од лептира, који слепо лети пламену. Разлика је између нас само та, што ми не умиремо у том пламену.

— Даклем и Вас није могла да спасе Ваша мудрост?

— Судба је била немилосрдан хумориста, када ми се запалила свећа, а ја сам само ушла за њеним пламеном. Ето, то је све.

— И Ви сте патили!

— А ко није патио? — одговори мирно.

Гошћа поче нервозно скидати дугачку рукавицу са леве руке, на којој је био само један, једини прстен Врачара није скидала ока са њега.

Беле су покрај стола и гледале право једна другој у очи.

— Разумите ме, госпођо, ја нисам дошла, да ми врачате, мој длан је исто такав, као и други ја тражим једино савета у вас, на који много полажем. — Биће кратка: ја волим једног човека.

— У пркос строгим друштвеним законима.

— Да. У пркос тим строгим друштвеним законима. Ја сам удата и муж ми још живи. Натерали су ме да пођем за њега и ако га мрзим. Он то све зна и теши се на другој страни.

— А човек кога волите? Је ли и он ожењен?

— Да. И он је исте судбине. Не воли своју жену, на је много старија од њега.

— Па зашто је онда узео? Зар је имао толико храбрости да упропасти и свој и њен живот?

— То је судбина. Био је у ужасном положају и тада је упознао ту жену, која му је са пуно љубави и нежности понудила да га помогне.

— Слаб изговор.

— Три године је мирно трпео и мучио се..

— Разуме се А жена није ништа трпела?

— Могла је знати, шта је чека.

— По чему судите?

— По томе, што су мушки у стању све да учине, само се не умеју дуго претварати да нас воле, ако у ствари не осећају то. Ми жене то тако фино умемо да осетимо. И она је то морала осетити и тражити од њега, да јој је благодаран ништа више.

из списа, да ли је притужба истинита, *одмах на основу притужбе својих верних присталица* **без списа** одлучује, да се има адм. одбору наложити, да сместа има учинити, да се реорганизација у мартиначкој општини изведе, па ако ипак то адм. одбор не би учинио, да то одмах учине његови изасланици: пандур (пардон поп) Рацко Марковић и Никола Петровић. А шта је у ствари било? Баш ти притужници су сметали, да се изведе реорганизација, јер им се иста свидела није. Овде доносимо решење архид. адм. одбора под бр. А. 433. и 482./214. из 1912. године, која представља ствар, како јесте, а гласи:

Јереј Дамјан Прерадовић, парох у Голубинцима и члан овог одбора подноси извештај у предмету организације и конституисања правосл. црквене општине у Мартинцима с тим, да је од стране исте црквене општине уложен уток на саборски одбор против одлуке овог одбора од 7. (20.) фебруара 1912. број А 120. 135, 142, 184, 197, 166 ex 1912. те је тиме онемогућено одржавање ванредне скупшт. седнице старих скупштинара, сазване за дан 5. (18.) марта 1912. у којој би се имао прогласити отпис преузв. госп. кр. угар. министра председника о распусту исте црквене скупштине.

У свези с тим Високославни Саборски одбор дописом својим од 3. (16.) марта 1912. бр. С. О. 1859.|760. ex 1912. поводом жалбе Милана Стефановића, председника и Јована Микића, **перовође (???)** прав. срп. црквене општине у Мартинцима поднесене непосредно Саборском Одбору против одлуке овог одбора од 7. (20.) фебруара 1912. бр. А. О. 120, 135, 142, 184, 197, 166 ex 1912. којом су учињена разна расположења гледе избора црквене скупштине срп. прав. црквене општине и односно реорганизације читаве ондашње црквене општинске управе којом моле, да Саборски Одбор ту одлуку овог одбора, у колико се односи на уништење рада месн. црквене одбора мартиначког, који је враћен у службу и част, одлуком Саборског Одбора бр. С. О. 9780.|2944 ex 1910. уништи; даље да изашље (Сабор. Одбор) свога изасланика, који ће у смислу исте одлуке обавити примопредају црквене општинских агенада од бившег привр. управног одбора месном црквене одбору и да одреди (Сабор. Одбор) да се на основу већ састављене и правомоћном постале бирачке листе избор црквене општинских скупштинара у Мартинцима одмах обави и то по потреби у присуству изасланика Сабор. Одбора да се Никола Стојановић и др. чланови управног одбора примерно казне због ренитенције, и најпосле, да се донесе одлука гледе права на чланство у месном црквене одбору Николе Стојановића и Љубомира Пашића, доставља ову своју одлуку.

„Пошто је овај Саборски Одбор већ у више прилика позивао арх. адм. одбор, да свим силама настоји да се реорганизација црквене општинске управе у Мартинцима једном спроведе, како би и у тој црквене општини редовне прилике наступиле, што међутим досада није учињено — то се поводом горње жалбе одлучује, да се арх. адм. одбор поново са нагласком позове, да реорганизацију црквене опш. управе у Мартинцима одмах, а најдаље за тридесет дана по примитку ове одлуке изведе, а уједно се за тај случај да би и овај позив без успеха остао, изашљу г. г. Радослав Марковић и Никола Петровић да ако арх. адм. одбор реорганизацију црквене општин. управе у Мартинцима у горњем року не изведе, на лице места у Мартинце изађу и учине потребна расположења, да се реорганизација црквене опш. управе у Мартинцима у њихову присуству — чим пре изведе и о том овом Саборском Одбору извештај поднесу, о одлуци се овој извештавају арх. адм. одбор и г. г. Радослав Марковић и Никола Петровић чланови заменици Саб. Одбора, последњи уз уступање горње жалбе срп. прав. црквене општине у Мартинцима.“

Дакле, види се, да смицалице праве приврженици самосталски (Јова Микић се потписује као перовођа, а *то није никада био*), па ипак се затрчава самосталско-алмажански саб. одбор, па *без списа снује одлуке, дакако* **наопачке**, а то све *за љубав својих несретних приврженика*, који све пре воле него ред и правду. А то је и опет један јасан доказ, како данашња саб. одбор одлучује *неправедно и пристрасно и да је њему правда и ред девета брига*. Па докле тако?!

Радикал из Срема.

Нови Сад, 19. априла.

Подрепаши и бачка епархијска скупштина. Подрепашима је криво, што је бачки епархијски административни одбор састанак епархијске скупштине заказао тек за 16. (29.) август о. г., па нападају радикале, да су пролонгирали своју власт на три месеца дана. Ради умирења можемо рећи подрепашима, да и нама није право, што је скупштина сазвата тек у августу. Ми смо пожуривали, да се избори и епархијска скупштина одрже већ у мају Имамо за то и сведоке, али је члановима епархијског административног одбора речено, да је за то кратко време и да се неће моћи учинити све припреме, ако се тако брзо сазове епархијска скупштина. С наше стране умољен је г. епископ Митрофан, да светле недеље сазове седницу административног одбора, која ће расписати изборе скупштинара и сазвати епархијску скупштину. Још је с наше стране наглашено, да ми не желимо да будемо устарабари. Што је скупштина ипак одређена за август, не терети одговорност радикалну странку, него оне, који нису учинили припреме. У марту још нису били искупљени податци о броју душа у црквеним општинама, нити су били сачињени извештаји о раду епархијске управе, а тај посао не раде чланови епархијске управе, него бележник и чиновништво.

Оволико у хатар истине. На остала подрепашка разметања одговарамо, да имају кад да пропадну и у августу. Истина је, да се Ђока Тапавица и компанија уздају, да ће им натароши и солгабирови помоћи. Због тога подрепашки лист није хтео да нападне госпођиначког натароша, што је Тапавица признао пред дром Стевом Поповићем. Али још није српски народ у Бачкој толико ниско пао, да гласа по команди натароша и за Јотине наследнике. Избори ће то јасно показати. Није Србима у Бачкој чапља испила мозак, да им правац даје подрепашки лист, који се издржава из диспозиционог фонда угарске владе. Као што је презрео и прегазио Јоту, прегазиће српски народ и Јотине наследнике, вармеђашке и калуђерске измеђаре.

Политички преглед

Немачка дрскост.

У Руми излази немачки лист, који се одликује денунцирањем Срба и свега што је словенско. Том листу криво, што су словенски листови забележили чешки успех приликом избора варошких представника у Бечу са напоменом, да су Чеси добили више гласова, него немачки народњаци Тај дрски немачки лист назива писање словенских листова безобразлуком! Толико су се већ осилиле шваписке добеглице у Срему. У истом броју пише о дочеку хрватских

— Круто, немилостиво уверење. И ви држите да сте сигурни у љубави така човека?

— Круто и немилостиво је ово, госпођо, што ви сада кажете. Он ме је увек волео. Моја удаја га је довела готово до крајње пропасти Она друга га је спасла. А када се умирио, постајала му је њена љубав све тежа и тежа... што је јаче мрзио своју жену, тим је више волео мене.

— Сиротица — уздахне врачара тужно — има људи, за које је и Бог заборавио.

Наста тишина. Врачара се мирно завали у наслоњачу и погледа гошћи право у очи.

— А зна ли жена вашега љубавника за све ово?

— Не знам. Може бити. Ње је нестало — слегне раменима.

— Нестало?

— Да, без и једног слова, речи, без икаквог опроштаја.

— Ваљда је већ и мртва? Нисте никада помишљали на то?

Лепа жена се нервозно насмеје.

— О, не верујем. Никако није умрла. Овака створења, која сметају, обично дуго живе. Свакако живи и то лепо, удобно.

Врачара се неодређено насмеши.

— Машта и јава се увек не слажу. .

Жена скине нагло прстен са руке, пружи га другој и упита:

— Ево, гледајте, ово је његов прстен; шта вам он казује?

— Држите, да моја мудрост тако далеко иде, да из њега могу познати драганову љубав?

— То не Али ја тражим савета у вас. У мојој души је све тако тавно, тако исплетено, замршено, не могу чисто да видим. Још овог вечера треба да се реши. Ми се волимо, јако, искрено, али ја ипак не верујем у нашу будућност.

Врачара је и даље окретала прстен у својој руци.

— Па од толиких силних врачара, зашто сте баш мени дошли?

— То ни сама не знам. Неки нагон ме је терао, мислим, осећам, да ви сигурно знате . . .

— Шта знам?

— Да ви сигурно знате, шта да чиним?

Жена је зауставила и дах, да чује шта ће јој се прорећи, а врачара је седела бледа, мирна и тужна.

— Шта да чиним?

— Ја верујем у вашу љубав, али не верујем да сте ви она, коју он хоће. Ваш је драган господо идеалиста, а ви још увек волите сјај и богатство. Да ли још шта да вам кажем?

Жена је погледа молећиво.

— Зар ме осуђујете?

— Не. Ја вас разумем.

— А да сте на мом месту, да ли би и ви исто тако чинили?

— Ја, ја не могу никада бити у вашем положају, али понављам вам, да разумем и вас... и оног другог... Ја не осуђујем ни једно ни друго, ја не осуђујем никог, ја се само чудим и ћутим

— Даклем, ви би ми саветовали да идем са њиме?

— Да. Томе ни тако нема друга излаза. Идите — затим дода — Када ћете поћи?

— Сутра.

Жена нагло устане, мало размишља и дода:

— И сама се чудим, зашто сам баш к вама дошла? Зашто сам желела да ми баш ви саветујете? Зашто осећам да бих поделила вашу тугу и ако јој узрока не знам...

— Цео је живот неразумљив и што више тражимо и испитивамо, тим мање знамо — одговори домаћица мирно

Млада жена отвори уста, као да би хтела још нешто да каже, али јој тешко пада Домаћица то примети:

— Знам шта хоћете, да ми платите. Не тражим ништа; учинили сте ми више, него што икада можете и помислити, али ако баш хоћете да ме обдарите. .

— О, реците, шта да учиним.

— Дајте ми овај прстен. .

Жена се инстиктивно трже и пружи руку:

— Не могу. Тражио би га.

— Валда неће. Па, зар је тако тешко нешто изгубити? Пробајте, да ли би жене ради хтели једанпут слагати?

Она се друга збуни.

— Добро. Вама за љубав ћу лагати — и поче журно навлачити рукавицу — задржите прстен. Нећу да распитујем, зашто вам је он тако драг.. Мислим, да се више у животу нећемо наћи, али бих волела да знам, да понекад мислите на мене; ја ћу вас се дуго сећати. — У вратима још једанпут застане. — Не могу да схватим, зашто осећам толико пријатељства према вама. — Погледа на прстен. — Не знам зашто сам вам дала прстен!

— Гдекад је боље и премишљање, него знање; — одговори врачара мирно — да знате истину, не би се покајали, што сте ми прстен дали. Збогом! Немојте заборављати, да сам ја данас оно, што ће те ви сутра бити — бескућњак. Зато сам вас разумела. Збогом!

Млада, лепа жена јој пружи руку и оде нагло

Када је напослетку опет била сама, забрави врата, упали све лампе и стане пред огледало; дивила се самој себи. Подигне руке горе и скине сиви вео са главе, који јој је покривао кратку, седу косу и још младо, али напаћено лице; пуно бола, пуно туге, немоћи. .

Тужно је посматрала саму себе.

— Ако се када, где нађем са Богом, онда ћу валда разумети, ко сеје љубав у човечијем срцу и зашто је она така.

Оде од огледала, погаси све лампе и сруши се на под јецајући и љубећи онај прстен, који је она пре три године дала своме мужу. **М.**

и српских ђака у Београду, те вели, да су Срби и Хрвати издајице. То, што су ђаци урадили у Београду, не слаже се са аустро-угарском државном мишљу. Све, иако се није викало: „Живео југословенски краљ!“ ипак је било издајничког поступка, па је тиме оправдано уважање комесаријата у Хрватској и Славонији. То су бечки агенти, који у срцу Срема вређају и денунцирају Србе и Хрвате. Значајно је, да су ти румски денунцијанти били кортеши Лазе Секулића, Алексе Ивића, Николе Петровића, Јове Карамате, Владе Николића и других куеноваца. Фино друштво!

Књижевност и уметност.

Српско народно новосадско позориште у Мостару.

Господине уредниче!

Нећу да вам пишем о појединим овде одиграним позоришним комадима. Увјерен сам, да ћете бити потпуно задовољни кад Вам рекнем: све је лијепо и честито било! Публика, наравно српска, указала је довољну пажњу нашем позоришту, па је свака представа лијепо била посјећена. Нећу да се упуштам ни на вриједност појединих глумачких снага — та Ви их боље познајете. Сад ћу да Вам напоменем игру, која се је са репертоаром догађала. *И ако је било утврђено, који ће се позоришни комади давати, ипак се на то није пазило. Чини се, да се је* **већа пажња обраћала како ће се неки глумци, било у драмама. било у оперетама истаћи, а друге запоставити.** (То је старо зло. Због тих ћефова не могу месни позоришни одбори да спроведу оно што су закључили, јер глумце и глумице срп. нар. позоришта изиграју њихова решења. Ур.) Ово је жалосно тим више, што смо били ради, да у првом посјету српског народног позоришта видимо све чланове у њиховим улогама, а не тек као војнике, слуге или пак монирана тјелеса без душе. Остављам и драму, та у њој су бољи судјеловали на наше потпуно задовољство, а прелазим к оперети.

Госпођа Савићка у засјенак баца многе друге пјевачице, а гђица Гросова, поред свију својих способности, које јој ето приписују, вјерујте, није за српско народно позориште, рађе за шантан. Она је н. пр. кадра, ако је публика одмах у почетку представе не дочека аплаузом, читаву вечер ironисати сву публику. Ако је гђца Гросова у критичном часу служила за неку врсту удице, онда је промашена сврха српског народног позоришта, коју су боље увиђели наши стари, него ли је виде данашњи кормилари.

Опазио сам да су поједини чланови у некој милости г. Савића, а особито се истиче г. Кранчевић, прави Венијамин старозавјетног Јакова. То није могло остати неопажено. Та сваки час, баш ради њега, бивало је несугласица и међу позоришним члановима. Да, ал то је ништа, главно је да он игра главне улоге да као мање способан, боље рећи никакав први а приличан други тенориста, пјева главне партије, док се госп. Јоци Цвијановићу дају споредне, другог реда улоге и партије. Покушавано је да се из репертоара избаци све гдје г. Цвијановић има бољу партију, али ту се није успјело. У „*Сеоском Лоли*“ Цвијановић је показао свој велики дар, задовољио публику и добром игром и одличним пјевањем, док је у „Дротару“ пјевајући дует са г. Кранчевићем овог (Кранчевића) потукао, те је стекао највише симпатија, које не могоше а да не нађу одушка код омладине, која га је трипут даровала лијепим сребрним поклонима, а два пут окитила мирисним букетима. Цвијановић је то признање доживио и у Сарајеву, а увјерени смо, да ће му га и тузланомладина указати.

Дружина има врло добре снаге Код нас су се особито истакли Ружић, Добриновић, Данић, Динуловић, Марковић, Матејић, Матејићка, Цвијановић. Гђа Матејићка је у својим улогама јако симпатична, а и њен глас, поред све оштрине, ипак је угодан. Матејић је у љубавним и салонским улогама врло добар.

А г. Жарко Савић? — Он је из Мостара отишао послом у Тузлу, не сачекав ни задње представе, не почастивши мостарску публику игром ни у једном комаду.

Посматрач.

Хајка против париских разбојника.

У последње време учестала су у Паризу и у околини дрска разбојништва, која су сва почињена помоћу автомобила. Дрски разбојници похарали су неке новчане заводе, поубијали више људи, међу овима и неколике полицаје, а када би их полиција погонила, нестајали су на автомобилу као на крили ветра. Париска полиција је после многог напора похватала некоје разбојнике, али разбојнички вођа, неки Боно, знао је свагда да умакне из руку полицајних. Најзад, сада у недељу свршио је и он, али је полиција, па и војска имала много муке, док га је савладала. Био се читав бој, употребљене су чак и бомбе и тек када је бомбама разорена кућа, у којој се Боно скривао, доспео је разбојнички вођа у руке полицији, сав изрешетан метцима, али још увек бранећи се са револвером у руци. О томе догађају јављају париски извештаји ово: У недељу пред зору сазнао је заменик париског полицијског управника, Гихар, да се Боно крије у Шоаси ле Роју, у кући неког странског богаташа Фроментена, који је давајући уточишта свима прогнаницима, саградио читав низ кућица, у којима се крио париски великоварошки олош У једној такој кућици затекла је полиција и Бонота, код његова пријатеља, анархисте, неког Дибоа. Полицаји су подуже лупали на капији, док се на доксату није указао Дибоа у недоруху. Управник Гихар позове анархисту, да отвори капију, нашто се овај повуче и забрави врата. Тада је полиција провалила капију и појурила уским и мрачним степеницама горе, али је дочекају револверски метци. Два полицаја и један полицајни комесар падну рањени. Полицаји су испалили силне метке горе на спрат, али узалуд, јер су разбојници били у мраку. Полицаји су били приморани, да се повуку из куће. У том тренутку отворе се врата на доксату, разбојници извађају неки орман, за који се скрију и оданде су обојица пуцали на полицију. Полиција је морала да се повуче. Око 10 сати пре подне стигне полицији у помоћ око 100 полицаја, две компаније муниципалне гарде и једна компанија пијонера са пракавим материјама и бомбом. Наравно, да се искупило и хиљадама радознала света, из највиших па до најсиромашнијих кругова, многи новинари, фотографи, изасланици кинематографских подузећа, да овековече овај необичан бој. Разбојници су непрестано пуцали и нико се није могао да приближи згради. Тада полицијски управник изда заповест, да се кућа разори бомбама. Тога се посла подухватио пијонерски поручник Фонтен Заклоњен за једна кола, напуњена сламом и јастучима са гривом, примакао се кући, а дотле су војници и полицаји непрестано просипали читаву кишу од танади на разбојнике. Поручик је две бомбе запалио и убацио у кућу, али јој није много нахудио Тада одважно јурне у кућу и трећу бомбу намести уз зид у самом трему. Када се та бомба распукла, један зид кућни се сруши, а кров сав букне у пламен. Тада полицаји јурну у кућу и Дибоу нађу са размрсканом лубањом (убио се сам), али Бонота не беше нигде. Тек кад су ушли у једну споредну собу, испод мадраца на земљи загрми на њих револвер. Под мадрацем био је Боно, сав изрешетан и измрцварен. Полицаји су га везали и однели на автомобилу у полицију. Уз пут је Боно извукао руке из веза и покушао да утекне и полицаји су морали да седну на њега. После неколико часака, још на путу, издахнуо је.

Вести из места и са стране.

Скупштина друштва „Змај“.

У недељу 15. (28.) априла о. г. требала је да се одржи скупштина српског књижевничког и новинарског друштва „Змај“, али није се искупио довољан број чланова. Скупштина је заказана поново за петак 27. априла (10. маја) о. г. у 3 сата после подне са истим дневним редом, а одржаће се без обзира на искупљени број чланова.

Забаве у корист школа будимске епархије.

Српско црквено певачко друштво у Помазу приређује 24. априза (7. маја) о. г. у дворници кинематографског завода дилетантску представу у корист српских народних школа будимске епархије. Приказаће се „Девојачка клетва“, слика из народног живота у 4 чина с певањем, од Љубинка. Приказују: Јован Козар, Тан. Голуб, Живко Чобан, Сока Рајковић, Живко Живковић, Кристина Ђуркин, Мита Рајковић, Урош Шајин, Арса Максић, Пера Живкић, Илија Абшић, Сока Колар, Ирина Скорић, Зорка Абшић, Мара Мијакић, Илија Станојевић, Војин Симић, Јефта Петромарков, Вељa Арсеновић, Ђура Николић и Дес. Петромаркова. — Српска ратарска омладина у Пачиру приређује у недељу 22. априла забаву са позоришном представом и игранком у гостионици Мил. Стојшића. На забави ће суделовати тамбурашки збор Стевана Бачића Трнде из Сомбора. Један део чистог прихода послаће се сиромашним школама у будимској епархији, а остало употребиће се за набавку хармонијума и на оснивање српског црквеног певачког друштва.

Прогонство српског официра из Дубровника.

Пре два месеца отишао је у Дубровник ради лечења ђенералштабни потпуковник, М. Ж. Миловановић из Београда. Чим је дошао у Дубровник, позван је у полицију и саопштено му је, да је он још неким ранијим решењем протеран у интересу мира и сигурности из Аустрије. Против тога жалио се Миловановић намесништву у Задру, али је од намесништва добио одговор, да се његовој молби не може удовољити. После тога је Миловановић морао напустити Дубровник, иако је имао путне исправе. Миловановић је миран и одмерен човек.

Парастос.

Српска православна црквено-школска општина новосадска даваће парастос народном и ове општине добротвору, Ђорђу К. Јовановићу, сада у суботу 21. априла (4 маја) о. г. у 11. сати пре подне у св. саборној цркви.

Забава у Ст Бечеју.

Српска занатлијска певачка дружина у Старом Бечеју приређује у недељу 22. априла (5. маја) 1912. године у великој дворници гостионице Томе Главашког (Гербер) у корист своје благајне забавно вече са игранком.

Дилетантска представа у Перлеву.

Ратарски момци у Ботошу приказали су прошле недеље Стеријине „Хајдуке“ пред многобројном публиком на опће задовољство. Приказ је био тако добар, да су младе делетанте из Ботоша позвали у госте наши честити Перлежани, да сада у недељу и код њих одрже представу. Перлежани чине велике припреме за дочек својих милих гостију. Чист приход од представе намењен на потпору сиромашним ратарским момцима ботошким,

Мати нашла децу.

Засебну драму представља судбина двоје спасене деце, коју је баш пропаст „Титаника“ опет саставила са мајком. Госпођу Навратил из Нице пре месец дана напусти муж. Он је собом повео и њихове малишане, Луја и Лолу, те је несрећна мати узалуд покушавала, да интервенцијом полиције нађе мужу траг, па да опет предузме старање над децом. Сад је пак, гђа Навратил прочитала у новинама, да се међу спасеним налазе и два детета, о којима се ништа више не зна, до то, да се зову Луј и Лола и да говоре француски. Несрећна мати је и иначе слутила, да јој је муж пошао за Америку, те сад потражи телеграфске извештаје о спољашности деце и увери се, да је реч о њеним малишанима. Такође су јој сад послали слику деце, те се мати већ спрема, да оде и пренесе децу из Америке.

Гуштер напасник.

Париске глумице имају обичај, да собом носе свакојаке животиње, да би и тиме обратиле пажњу публике на своје личности. Једна глумица носила је собом гуштера, у торбици или џепу. После позоришне представе отишла је у гостионицу. Своју торбицу метла је поред себе, али кад се после вечере хтела да крене, приметила је, да нема гуштера. У своме очајању обрати се особљу гостионичком, које је почело тражити гуштера, а публика се од страха разбеже Многи су заборавили да плате. Док је потера за гуштером трајала, чула се одједном ужасна дрека. Нека жена пала је у несвест. Кад је дошла себи, рекла је, да се гуштер завукао под сукњу и врти се око њене ноге. Глумица је тешила уплашену жену, али утеха није помогла. Уплашена жена била је у благословеном стању, па јој је позлило. Одмах је позват лечник, који је извршио операцију. Због ове гуштерске скитње, имаће посла сада и суд.

Кратке вести.

— При избору управе радничке болничке благајнице на Реци (Фијуме) победили су удружени Хрвати и социјалисте Талијани су огорчени

— Председник париске општине Русел посетио је осим Софије још и Плевну, Варну и Рушчуку Бугарској. Свуда је одушевљено дочекан. Отуда је отишао у Букурешт

— Између Кинеза и Тибетанаца води се огорчена борба, јер Тибетанци хоће да буду независни.

— Монголци неће да се покоре Кинезима. У главно место, Кулцу, дошле су две сотније руских козака, јер Русија помаже монголски покрет за независност.

— У Балашађармату обављен је у уторак избор посланика за угарски сабор, где је био посланик владиновац гроф Марко Викенбург, који је постао

одељним предстојником заједничког министарства спољних послова. Изабран је владиновац др. Александар Страњавски.

— На јапанском острву Јесо у једном руднику услед експлозије затрпана су 283 радника Не могу се спасти.

— Адвокат и бивши посланик др. Виктор Иштоци, који је осамдесетих година био вођа противчивутске странке, постао је сада под своје старе дане распродавац новина у Будимпешти. Распродаје, по добивеној дозволи од владе, по Пешти свој лист „Упутство у правним и управним пословима“. Да је Иштоци откуда био пријатељ Чивутима, данас би имао палату насред Пеште

— Кинеска влада укинула је све титуле. Од највиших до најнижих чиновника један другог имају називати „грађанином“.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Ускоро ће изићи из штампе књижица *о војводи Петку Илићу*, који је 15. марта о. г. погинуо у селу Страцину од бугарске руке. У књижици ће бити изнесен рад великог Србина војводе Петка. Књижицу је написала Милена Ж. Миладиновића.

Брзојави „Застави“.

Стигли 18. априла

Промена у уредништву „Српског Гласника“.

Загреб. Полиција је узела на знање пријаву, да ће уредник „Српског Гласника“ бити *Авдо Хасанбеговић*, вредни Србин муслиман.

Попуњење будимске епископске столице.

Телефонски извештај.

Будимпешта. Овде се поговара, да ће Зупковићев избор за будимског епископа бити уништен и да ће краљ поставити архимандрита Видицког за администратора, а патријарху Лукијану одузети управу будимске епархије. Постављањем Видицкога за администратора претрпеће патријарх Лукијан пораз, јер тиме ће краљ изрећи, да Видицког сматра достојним да буде епископ. (О томе ћемо опширније проговорити. Ур.)

Аустријска делегација.

Беч. Далматински посланик Чингрија жестоко напао комесаријат у Хрватској и Славонији. Тврди, да је угарска делегација крња и неспособна за решавање, јер је посланицима Хрватске и Славоније истекао мандат, те према томе немају права да суделују у делегацијама. Делегати из Хрватске и Славоније нису законити заступници. Делегат Бухингер замера, што досадања спољна политика није била привлачна за балканске државе и тиме шкодила економским интересима Аустроугарске.

Угарска делегација.

Беч. Золтан Дежи у име Кошутове странке изјављује, да нема места новом индемнитету. Делегације већ од дужег времена ништа друго и не раде, него накнадно одобравају већ учињене издатке и тиме се изиграва прорачунско право. Говор војног министра Ауфенберга не задовољава га, а прелажењем на политичко поље повредио је закон, који забрањује заједничким министрима, да се мешају у унутарње послове било Аустрије било Угарске. С тога предлаже, да се војном министру Ауфенбергу изрече неповерење. — Владиновац Виктор Исекуц брани министра Ауфенберга, јер је његов последњи говор изменио политички положај на боље. — Гроф Тодор Бађањи говори о извештају министра спољних послова и изјављује да опозиција према војсци није никад била тако предусретљива као овом приликом. Још су говорили Тиса и Холо.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Ко жели лепо имање??

Да купи.

Продајем одма око 1000 јутара земље у Босни близу срема удаљене од железнице 12 километра, од паробродске станице 3 километра, на главној цести. На имању има око 100 кућа, штала и т д за слуге, 700 јут. је оранице, остало је воће, башта, ливада и шума. Земља је равна, црна (humus), обрађена, поплаве не може бити. Уз исто имање постоји пашњак око 2000 јут. бесплатан. Посјед је посијан готово сав, ко купи има пола усјева. Имање се продаје врло **јефтино**, уз врло повољне услове. За превод имања потребно је око 100.000 К. могу се њи више сложити и узети.

Миливој Жиколић,

630 1—3 Grgurevci (p. p. Radinci) Srem.

ЦЕЛОКУПНЕ МЕДЕЦИНЕ

Др. ФРАЊА СТРОНЕ,

умир. болнички управник,

преместио је 1. маја свој стан, у коме је примао болеснике, из улице Фрање Ракоција у

Андрашијеву улицу бр. I.

НОВИ САД, — Штедионичка зграда (преко пута од „гвозденог човека“).

651 1—

ЛОКАЛ за издавање!

локал са лепим порталом у Кошут Лајошевој улици број 49. **издаје се од 1. августа под кирију.** Упитати сопственика у истој кући. 647 1-4

За своју моде мануфактурну трговину

требам старијег помоћника,

који је самосталан продавац, а говори српски немачки и мађарски, може одма ступити

ДУШАН С. МАРКОВИЋ,

мануфактурна трговина код „Сремца“

654 1—3 **У НОВОМ САДУ.**

Ad C. O. 7973|2210. ex 1912.

Оглас дражбе.

Дана 30. маја ове год. по нов. кал. издаваће се путем јавне усмене дражбе под закуп на 12 година

Земља манастира Ораховице

у Феричанцима (Читлук) у површини од 214 јут. ораница и 15 јут ливада с потребним економским зградама.

Сваки дражбователь има да положи одмах на почетку дражбе вадијум од 5 (пет) круна по кат јутру, а досталац допуњује тај вадијум на једну четвртину годишње закупнине, која свота остаје до краја закупа као кауција. За тачно вршење закупног уговора, док се осталима враћа вадијум иза свршене дражбе.

Поближи услови закупа могу се дознати код управе ман. Ораховице (Славонија) и код потписаног звања.

Дражба ће се одржати реченог дана у 10 сати пре подне код управе манастира Ораховице.

Карловци, 16. (29.) априла 1912.

Надзорништво
срп. прав. нар. црквн. добара
649 1—2 **у Карловцима.**

ОГЛАС.

Под аренду се издаје од ове јесени на више година салаш у површини од 91 јутра у новосадском хатару (на Камендину) уз салаш пок. Ђоке Камбера — Евентуално се и продаје уз повољне услове на вечито. Обавештаје даје:

Др Александар пл. Рокнић

адвокат, Митровица (Срем.)

624 2—3

9548. szám. Kig. 1912.

Hirdetmény.

Az Ujvidéken felállitandó m. kir. mértékhitelesitő hivatal részére egy három szobás földszinti körülbelül 75 négyszögméter területtel biró helyiség kerestetik.

Az erre vonatkozó árajánlatok folyó hó 15-ig a m. kir. központi mértékügyi intézetnél Budapesten nyujtandók be.

UJVIDEK szab. kir. város tanácsa 1912. évi április hó 22.

599 1-2 Profuma, alpolgármester.

У сваком месецу један бесплатан пазарни дан!

ПОМОДНА ТРГОВИНА

М. ЈОВИЧИНА

НОВИ САД, 644 1—3

Кошут Лајошева улица број 24.

У СВАКОМ МЕСЕЦУ 1 БЕСПЛАТАН ПАЗАРНИ ДАН!

Помодна трговина Јовичина сваког последњег дана у месецу жребањем одлучује

бесплатни пазарни дан.

Сваком појединoм купцу изжребаног *бесплатног дана* враћа се одмах у готовом новцу свота, коју је пазарио, чим покаже оригинални благајнички листић.

Поштовани купци умољавају се да приликом сваког купа добивени листић *до краја тога месеца безусловноса чувају*, да би му се одмах могла исплатити свота, која је на том благајничком листићу у колико би датум на том благајничком листићу истоветан био са датумом *бесплатног дана*

Жребање ових *бесплатних пазарних дана* врши се последњег дана сваког месеца пред јавним надзором (контролом) и власници благајничких листића добијају на тим листићима означену своту *на каси трговине Јовичина, одмах* или најдаље за 15 дана потпуно *у готовом новцу исплаћену.*

Поред свију ових напредних погодности остаће и даље непромењене и ако строго утврђене јефтине цене.

Ова новина ступа 1. маја у живот и у горњој погодности учествује *сваки поједини купац* трговине Јовичина.

Јефтине цене, строго тачна и пажљива послуга.

Најбогатији избор помодне, мануфактурне и галантеријске робе стоје поштов. купцима на расположење.

Роба која се не свиђа прима се натраг, или замењује.

Помодна трговина **М. Јовичина,** Нови Сад.

У сваком месецу један бесплатан пазарни дан!

Електрична штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.